

довно-вікових сходинках і тим самим забезпечити зворотний зв'язок індивідуально-спрямованих освітніх впливів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Психолого-педагогические условия становления индивидуальных стратегий обучения школьников / под ред. И.С. Якиманской. Москва; Обнинск: ИГ-СОЦИН, 2007. 140 с.
2. Якиманская, И.С. Технология личностно-ориентированного обучения в современной школе / И.С. Якиманская. Москва: Сентябрь, 2000. 176 с.

Мацейків Т. І.

кандидат педагогічних наук,
старший науковий співробітник відділу суспільствознавчої освіти

*Інститут педагогіки
Національної академії педагогічних наук України
м. Київ, Україна*

ДО ПИТАННЯ ПРО ГРОМАДЯНСЬКУ КУЛЬТУРУ ОСОБИСТОСТІ

Інтерес до проблеми громадянського становлення особистості на сучасному етапі розбудови української держави зростає дедалі більше як у теоретичній, так і в практичній площині. Оновлення існуючого змісту і форм виховання учнівської молоді сьогодні потребує значного переосмислення проблеми громадянської культури молодого покоління.

Громадянська культура як важливий прояв загальної культури особистості визнана системним утворенням, що складається із комплексу інтегративних якостей, які характеризують особистість з точки зору активного громадянства, ініціативної поведінки і практичної громадянської співучасті в суспільних справах.

Громадянську культуру особистості визначають як складний феномен, що поєднує певний рівень громадянської свідомості і громадянських почуттів людини, здатність використовувати набуті знання і уміння в практичній громадській діяльності і поведінці. Вона характеризується глибоким усвідомленням людиною своєї належності до певної держави, розвиненим почуттям громадянської гідності, відповідальності й обов'язку, здатністю рішуче відстоювати суспільно-державні цілі в складних життєвих ситуаціях, займати активну громадську позицію [1].

Громадянська культура містить у собі також національну культуру і цінності, зважає на загальноцивілізаційний спадок людства, плюралізм

вірувань та систему ідей, прагне до універсалізації загальних правил і цінностей. Вона передбачає громадянську освіченість людини, досвід громадянської участі, громадянську зрілість, яка характеризується духовно – моральними якостями, ціннісними орієнтаціями та та світоглядно-психологічними характеристиками.

Основними функціями громадянської культури є:

- гносеологічна або когнітивна, оскільки громадянська культура є засобом пізнання і самопізнання громадського життя в суспільстві;

- інформаційна або комунікативна яка забезпечує трансляцію соціальних норм і правил поведінки, досвіду та адекватність взаєморозуміння між суб'єктами взаємодії;

- аксіологічна або ціннісно-орієнтаційна, що задає певну систему координат, своєрідну картку громадянських та життєвих цінностей, в яких існує і на які орієнтується особистість;

- нормативно-регулююча або управлінська, яка проявляється в тому, що громадянська культура виступає засобом соціального контролю за життєдіяльністю людини [2, с. 44]

Найбільші можливості для формування громадянської культури учнів старшої школи мають суспільствознавчі дисципліни, які досліджують людину та суспільство в їх взаємодії. Так, курс «Історія України» – важлива ланка в формуванні громадянської культури учнів старшої школи. В ґрунтовному, вдумливому вивченні національної історії українського народу полягає запорука формування національної свідомості громадян незалежної України. Громадянська спрямованість історичної освіти полягає в «олюдненні» історії, виокремленні її «громадянського змісту» та аксіологічної цінності історичного факту, події, явища, тенденцій суспільного розвитку. Побудована на означених засадах, вітчизняна історія як навчальна дисципліна у старшій школі, зазначають науковці, сприяє формуванню особистості, здатної бачити світ та всі його спільності та відмінності, сприймати себе у взаємозв'язку з іншими та розуміти необхідність враховувати пріоритети і цінності всіх – індивідів, груп людей, націй.

Викладена в проблемно-хронологічному плані на базі сучасної вітчизняної та зарубіжної історіографії така навчальна дисципліна, як історія України дає учням старшої школи можливість засвоїти знання про соціально-економічний і політичний розвиток Батьківщини з найдавніших часів до сьогодення, проблеми етногенези українського народу, характерні риси і особливості діяльності суспільно-політичних рухів, партій, об'єднань в Україні, багатомірність історичного досвіду, уроки державотворення і становлення незалежності України на сучасному етапі, її внутрішню та зовнішню політику тощо. Без цих знань процес формування у старшокласників національних цінностей є неможливим.

Для того, щоб історія України сприяла вирішенню завдань формування в учнів громадянської культури, на наш погляд, необхідно врахувати в її змісті такі важливі моменти.

1. Вона має містити певну систему історичної інформації, що засвоюється у вигляді аксіологічних, громадянознавчих, історичних знань, умінь і навичок, в яких особистість опановує відповідні способи розумової діяльності.

2. Курс має акцентувати увагу на питаннях досвіду нашого народу щодо боротьби за власну свободу та незалежну державу, ставлення до світу, до людей, до себе. Тільки такий підхід може повною мірою забезпечити емоційно – ціннісний розвиток особистості учня у процесі навчання історії.

3. Викладання історії України має будуватися за принципом: розглядати історію ідей, концепцій, теорій як драму людей, яка розігрується в конкретній історичній та життєвій ситуації, що дозволить здійснити необхідний емоційний та морально-етичний вплив на учнів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Козій М.К. Громадянськість – проблема педагогічна, актуальна та соціально-цінна: Навчально-методичний посібник. – К.: Видавництво НПУ імені М.П. Драгоманова, 2014. – 276 с.

2. Роговець О.В. Громадянська культура як складова етнокультури особистості / Р. Роговець. – Історія в школі. – 2017. – № 6. – 43–46 с.

Миськова Н. М.

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри початкової та дошкільної освіти

Галас М. Е.

студентка магістратури

*Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука
м. Рівне, Україна*

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ДО ФОРМУВАННЯ АЛГЕБРАЇЧНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ

Вирішення проблеми якості освіти передбачає достатньо радикальну зміну змісту Державних освітніх стандартів підготовки майбутніх учителів початкових класів. Математика в початковій школі є однією з